

УДК 336.64:005.334:005.21
JEL classification: G32, L25, D81, M21
[https://doi.org/10.31891/dsim-2026-13\(31\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2026-13(31))

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

АНАНЬЄВА Юлія

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічних фінансів
Державний податковий університет
<https://orcid.org/0000-0003-0481-5787>
ananievauliya22@gmail.com

У статті здійснено комплексний науковий аналіз інноваційних підходів до управління фінансовими ризиками в умовах цифрової глобалізації, яка характеризується високою динамічністю фінансових потоків, посиленням інтеграції світових ринків, цифровізацією фінансових послуг та зростанням рівня невизначеності економічного середовища. Обґрунтовано, що цифрова трансформація фінансової системи суттєво змінює природу та структуру фінансових ризиків, доповнюючи традиційні ринкові, кредитні й валютні ризики новими формами, зокрема кіберризиками, ризиками цифрових платформ, алгоритмічними та системними ризиками, пов'язаними з використанням фінансових технологій і автоматизованих моделей прийняття рішень. У дослідженні проаналізовано роль фінансових інновацій, включаючи фінансові технології, цифрові платіжні інструменти, похідні фінансові інструменти та індексні продукти, як ключових елементів сучасної системи ризик-менеджменту. Доведено, що використання деривативів та інструментів хеджування в глобалізованому фінансовому просторі сприяє зниженню впливу цінових, процентних і валютних коливань, водночас потребуючи належного рівня інституційного забезпечення та регуляторного контролю. Особливу увагу приділено значенню інституційної інфраструктури фінансового ринку як базису для підвищення фінансової стійкості та ефективного управління ризиками в умовах зростаючої цифрової взаємозалежності економік. Акцентовано увагу на специфіці управління фінансовими ризиками в умовах воєнного стану, що супроводжується посиленням макроекономічних дисбалансів, зростанням кредитних і ліквідних ризиків, зниженням платоспроможності суб'єктів господарювання та підвищенням ролі державних інструментів підтримки фінансової стабільності. Обґрунтовано необхідність адаптації систем фінансової діагностики та ризик-менеджменту до кризових умов із використанням цифрових аналітичних інструментів та сценарного прогнозування. У результаті дослідження сформульовано практичні рекомендації щодо вдосконалення системи управління фінансовими ризиками на основі інтеграції цифрових технологій, розвитку ринку фінансових інструментів та посилення інституційної спроможності фінансової системи. Отримані висновки можуть бути використані у діяльності фінансових установ, підприємств реального сектору та органів державної влади з метою підвищення фінансової стійкості та зниження рівня системних ризиків в умовах цифрової глобалізації.

Ключові слова: фінансові ризики, цифрова глобалізація, фінансові технології, деривативи, фінансова стійкість, інституційна інфраструктура.

INNOVATIVE APPROACHES TO FINANCIAL RISK MANAGEMENT IN THE ERA OF DIGITAL GLOBALIZATION

ANANIEVA Yuliya

State Tax University

The article provides a comprehensive scientific analysis of innovative approaches to financial risk management in the context of digital globalization, which is characterized by high dynamism of financial flows, increased integration of world markets, digitalization of financial services, and increasing uncertainty in the economic environment. It is substantiated that the digital transformation of the financial system significantly changes the nature and structure of financial risks, supplementing traditional market, credit, and currency risks with new forms, including cyber risks, digital platform risks, algorithmic and systemic risks associated with the use of financial technologies and automated decision-making models. The study analyzes the role of financial innovations, including financial technologies, digital payment instruments, derivative financial instruments, and index products, as key elements of the modern risk management system. It is proven that the use of derivatives and hedging instruments in the globalized financial space helps to reduce the impact of price, interest and currency fluctuations, while requiring an appropriate level of institutional support and regulatory control. Special attention is paid to the importance of the institutional infrastructure of the financial market as a basis for increasing financial stability and effective risk management in the context of growing digital interdependence of economies. The paper focuses on the specifics of financial risk management in martial law, which is accompanied by increased macroeconomic imbalances, increased credit and liquidity risks, reduced solvency of business entities and an increased role of state instruments to support financial stability. The need to adapt financial diagnostics and risk management systems to crisis conditions using digital analytical tools and scenario forecasting is substantiated. As a result of the study, practical recommendations were formulated for improving the financial risk management system based on the integration of digital technologies, the development of the financial instruments market and strengthening the institutional capacity of the financial system. The conclusions obtained can be used in the activities of financial institutions, real sector enterprises and government bodies in order to increase financial stability and reduce the level of systemic risks in the context of digital globalization.

Keywords: financial risks, digital globalization, financial technologies, derivatives, financial stability, institutional infrastructure.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується поглибленням процесів цифрової глобалізації, що супроводжується стрімким поширенням фінансових технологій, інтеграцією національних фінансових ринків у глобальний простір та зростанням мобільності капіталу. За таких умов фінансова система функціонує в середовищі підвищеної невизначеності, де традиційні фінансові ризики набувають нових форм, масштабів і швидкості поширення. Це зумовлює об'єктивну потребу в переосмисленні існуючих підходів до управління фінансовими ризиками та розробленні інноваційних механізмів їх ідентифікації, оцінювання та мінімізації з урахуванням цифрових трансформацій фінансового сектору [4; 8]. Проблема управління фінансовими ризиками суттєво загострюється в умовах високої волатильності фінансових ринків, розвитку цифрових платформ, автоматизованих торговельних систем і використання складних фінансових інструментів, зокрема деривативів та індексних продуктів. З одного боку, такі інструменти розширюють можливості диверсифікації та хеджування ризиків, а з іншого – підвищують рівень системної вразливості фінансових ринків і потребують удосконалення інституційної інфраструктури та регуляторного середовища [2; 3]. Недостатній рівень адаптації національних фінансових систем до викликів цифрової глобалізації може призводити до накопичення фінансових дисбалансів, зростання операційних і системних ризиків, а також зниження фінансової стійкості економіки загалом [1]. Особливої актуальності зазначена проблема набуває для України, де процеси цифровізації фінансового сектору відбуваються паралельно з функціонуванням економіки в умовах воєнного стану. Воєнні ризики, порушення фінансових і логістичних зв'язків, обмежений доступ до фінансових ресурсів та зростання навантаження на державні фінанси істотно ускладнюють управління фінансовими ризиками на рівні підприємств, фінансових установ і держави [5; 6]. За таких обставин зростає потреба в науково обґрунтованих підходах до забезпечення фінансової стійкості, удосконалення фінансової діагностики та впровадження цифрових інструментів моніторингу ризиків, здатних оперативно реагувати на зміни економічного середовища [7]. Таким чином, постановка проблеми управління фінансовими ризиками в епоху цифрової глобалізації безпосередньо пов'язана з важливими науковими та практичними завданнями, серед яких ключовими є розвиток теоретичних засад сучасного ризик-менеджменту, адаптація інструментарію фінансового аналізу до цифрових і кризових умов, а також формування ефективної інституційної та регуляторної моделі, здатної забезпечити фінансову стійкість національної економіки та її інтеграцію у глобальний фінансовий простір.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика управління фінансовими ризиками в умовах глобалізації та цифрової трансформації є предметом активних наукових дискусій як у вітчизняній, так і в зарубіжній економічній літературі. Значна увага дослідників зосереджена на трансформації фінансових ринків, удосконаленні інституційної інфраструктури, а також впровадженні інноваційних інструментів мінімізації ризиків у відповідь на зростання нестабільності економічного середовища. У працях С. Є. Шишкова ґрунтовно досліджуються перспективи та обмеження модернізації фінансових розрахунків, зокрема в операціях із цінними паперами, у контексті цифровізації фінансового ринку України. Автор акцентує увагу на тому, що впровадження сучасних розрахункових технологій сприяє зниженню операційних і системних ризиків, проте потребує належного рівня інституційного та нормативного забезпечення [1]. Питання розвитку фінансових інструментів і їх впливу на ризиковість ринкових операцій розглядаються у дослідженні А. М. Слободяника, О. Ю. Могилевської та Л. В. Романової, які аналізують торгівлю індексами як ефективний механізм залучення спекулятивного капіталу. Науковці підкреслюють, що зростання ліквідності та активності на ринку індексних інструментів супроводжується підвищенням ринкових ризиків, що вимагає застосування сучасних методів ризик-менеджменту та цифрового моніторингу [2]. Використанню деривативів як інструменту управління фінансовими ризиками в глобалізованому світі присвячено роботи Ю. В. Ананьєвої. Авторка доводить, що похідні фінансові інструменти відіграють ключову роль у хеджуванні валютних, процентних і ціннових ризиків, водночас зазначаючи необхідність підвищення фінансової грамотності учасників ринку та вдосконалення регуляторного нагляду за операціями з деривативами [3]. Інституційні аспекти функціонування фінансового ринку та їх значення для забезпечення фінансової стійкості розкрито у працях Н. М. Сіренку, О. А. Боднар та Н. О. Шишпанової. Дослідники наголошують, що ефективна інституціональна інфраструктура є базовою умовою мінімізації системних фінансових ризиків, особливо в умовах зростаючої цифрової інтеграції фінансових ринків [4]. Окремий напрям наукових досліджень присвячено проблемам фінансової стійкості та управління ризиками в кризових умовах. Аналітичні матеріали Національного інституту стратегічних досліджень містять комплексний огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в період воєнного стану, підкреслюючи зростання ролі державного регулювання та антикризових фінансових механізмів [5]. У роботах О. Степаненка та А. Канельської розглянуто ризики й загрози фінансовій стійкості

підприємств у воєнний період, а також визначено практичні шляхи їх подолання, зокрема через удосконалення системи фінансового планування та контролю [6]. Проблеми фінансової діагностики в умовах підвищеної невизначеності досліджують В. В. Кірсанова та В. О. Самсонова, які наголошують на необхідності адаптації методик оцінювання фінансового стану суб'єктів господарювання до умов воєнного стану та цифровізації економіки [7]. Фундаментальні аспекти інституційного розвитку та європейських цінностей як основи стабільного економічного середовища висвітлено у працях Т. Є. Артёмової, де підкреслюється значення інституційної взаємодії та довіри для зниження фінансових ризиків у довгостроковій перспективі [9]. Узагальнення результатів наукових досліджень свідчить про наявність значного теоретичного й прикладного доробку з питань управління фінансовими ризиками. Водночас недостатньо комплексно висвітленими залишаються питання інтеграції інноваційних цифрових інструментів ризик-менеджменту з урахуванням специфіки цифрової глобалізації та кризових умов, що й обумовлює необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених управлінню фінансовими ризиками, у сучасній економічній літературі залишаються недостатньо опрацьованими окремі аспекти цієї проблематики в умовах цифрової глобалізації. Зокрема, потребує подальшого наукового обґрунтування питання комплексної інтеграції цифрових фінансових технологій у системи ризик-менеджменту з урахуванням зростання кіберризиків і алгоритмічних ризиків, що виникають унаслідок автоматизації фінансових операцій. Недостатньо дослідженим залишається взаємозв'язок між розвитком інноваційних фінансових інструментів, зокрема деривативів та індексних продуктів, і рівнем системної фінансової стабільності, особливо в економіках із підвищеною волатильністю та обмеженою інституційною спроможністю. Окремої уваги потребує адаптація методів фінансової діагностики та оцінювання ризиків до умов воєнного стану й кризових шоків, де традиційні показники не завжди відображають реальний фінансовий стан суб'єктів господарювання.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає в обґрунтуванні та систематизації інноваційних підходів до управління фінансовими ризиками в умовах цифрової глобалізації з урахуванням інституційних трансформацій, впливу фінансових технологій і специфіки функціонування економіки в кризових та воєнних умовах.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Теоретичні засади управління фінансовими ризиками формуються на основі класичних положень фінансової теорії, теорії ризику та концепцій фінансової стійкості, які в умовах цифрової глобалізації зазнають суттєвої трансформації. Традиційно фінансові ризики розглядаються як імовірність відхилення фактичних фінансових результатів від очікуваних унаслідок впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, що проявляється у формі втрат доходів, капіталу або ліквідності. До базових видів фінансових ризиків належать ринкові, кредитні, процентні, валютні та ризики ліквідності, управління якими здійснюється шляхом диверсифікації, страхування, хеджування та фінансового планування [3; 4].

Цифрова глобалізація істотно розширює межі фінансового простору та прискорює рух капіталу, що зумовлює зростання взаємозалежності фінансових ринків і підвищує ймовірність швидкого поширення фінансових шоків. За таких умов фінансові ризики набувають системного характеру, а традиційні інструменти управління ними втрачають достатню ефективність. Наукові дослідження засвідчують, що цифровізація фінансових операцій і впровадження автоматизованих розрахункових систем сприяють зниженню операційних ризиків, водночас формуючи нові ризики, пов'язані з кібербезпекою, технологічними збоями та залежністю від цифрової інфраструктури [1].

Важливе місце в теоретичних засадах сучасного управління фінансовими ризиками займає концепція інституційної спроможності фінансового ринку, яка визначає ефективність функціонування механізмів регулювання, контролю та захисту учасників ринку. Дослідники наголошують, що розвинена інституціональна інфраструктура є необхідною умовою мінімізації системних ризиків та забезпечення фінансової стабільності в умовах глобалізації [4; 8]. У цьому контексті особливого значення набуває узгодженість національних регуляторних норм із міжнародними стандартами фінансового нагляду.

Окремим елементом теоретичних засад управління фінансовими ризиками є концепція використання похідних фінансових інструментів як механізму хеджування ризиків. У наукових працях підкреслюється, що деривативи дозволяють перерозподіляти фінансові ризики між учасниками ринку та знижувати негативний вплив ринкової волатильності, проте їх ефективність значною мірою залежить від рівня розвитку фінансового ринку та якості регуляторного середовища [2; 3].

У сучасних умовах теоретичні підходи до управління фінансовими ризиками дедалі більше ґрунтуються на інтеграції цифрових аналітичних інструментів, використанні великих даних, сценарного аналізу та прогнозування. Це дозволяє підвищити адаптивність системи ризик-менеджменту до швидких змін

економічного середовища та забезпечити фінансову стійкість суб'єктів господарювання і фінансової системи загалом, що особливо актуально для економік, які функціонують в умовах кризових та воєнних викликів.

Інноваційні інструменти управління фінансовими ризиками в умовах цифрової глобалізації формуються під впливом стрімкого розвитку фінансових технологій, поглиблення інтеграції фінансових ринків та зростання складності фінансових операцій. На відміну від традиційних методів ризик-менеджменту, що базуються переважно на ретроспективному аналізі фінансових показників, сучасні інноваційні підходи орієнтовані на прогнозування ризиків у реальному часі, використання цифрових аналітичних платформ і автоматизованих систем підтримки управлінських рішень [1; 4].

Одним із ключових інноваційних інструментів управління фінансовими ризиками є використання фінансових технологій, зокрема рішень на основі великих даних, машинного навчання та штучного інтелекту. Застосування таких інструментів дозволяє здійснювати комплексний аналіз великих масивів фінансової інформації, виявляти приховані ризикові тенденції та моделювати альтернативні сценарії розвитку подій. Наукові дослідження свідчать, що цифрові аналітичні системи підвищують точність оцінювання кредитних, ринкових і операційних ризиків, одночасно знижуючи суб'єктивність управлінських рішень [7].

Важливу роль у сучасній системі управління фінансовими ризиками відіграють цифрові платіжні та розрахункові інструменти, впровадження яких сприяє зменшенню операційних ризиків і підвищенню прозорості фінансових операцій. Модернізація розрахункової інфраструктури фінансового ринку, зокрема у сфері операцій із цінними паперами, розглядається як один із чинників зниження системних ризиків та підвищення довіри між учасниками ринку [1; 8]. Водночас цифровізація розрахунків зумовлює зростання кіберризиків, що потребує впровадження спеціалізованих інструментів кібербезпеки та внутрішнього контролю.

Окрему групу інноваційних інструментів становлять похідні фінансові інструменти, які широко використовуються для хеджування фінансових ризиків у глобалізованому економічному середовищі. Ф'ючерси, опціони та свопи дають змогу мінімізувати негативний вплив коливань валютних курсів, процентних ставок і цін на фінансові активи. За результатами досліджень, ефективність застосування деривативів значною мірою залежить від рівня розвитку фінансового ринку, доступності інформації та якості регуляторного нагляду [3].

Зростання популярності торгівлі індексними фінансовими інструментами також розглядається як інноваційний напрям управління ризиками та диверсифікації інвестиційних портфелів. Як зазначають А. . Слободяник, О. Ю. Могилевська та Л. В. Романова, індексні інструменти сприяють залученню капіталу та підвищенню ліквідності ринку, проте водночас можуть посилювати ринкову волатильність, що потребує використання додаткових механізмів контролю ризиків [2].

В умовах кризових явищ та воєнного стану інноваційні інструменти управління фінансовими ризиками дедалі частіше доповнюються антикризовими фінансовими механізмами та державною підтримкою. Аналітичні матеріали Національного інституту стратегічних досліджень підкреслюють ефективність використання державних гарантій, пільгового кредитування та регуляторних послаблень як інструментів зниження фінансових ризиків і підтримки фінансової стійкості економіки [5]. У цьому контексті важливим є поєднання інноваційних цифрових рішень із інституційними та регуляторними інструментами, що забезпечує комплексний підхід до управління фінансовими ризиками в умовах цифрової глобалізації та підвищеної економічної невизначеності.

Управління фінансовими ризиками в умовах воєнного стану набуває особливої складності та стратегічного значення, оскільки функціонування фінансової системи відбувається за умов високої невизначеності, обмеженості ресурсів, порушення економічних зв'язків і зростання системних загроз. Воєнні дії істотно посилюють дію як зовнішніх, так і внутрішніх ризиків, зокрема валютних, кредитних, ліквідних, інвестиційних та операційних, що безпосередньо впливає на фінансову стійкість підприємств, банківського сектору та державних фінансів [5; 6]. За таких умов традиційні підходи до ризик-менеджменту виявляються недостатніми та потребують адаптації до кризового середовища.

Однією з ключових особливостей управління фінансовими ризиками у воєнний період є різке зростання макроекономічних ризиків, пов'язаних зі зниженням ділової активності, скороченням виробництва, падінням доходів населення та зростанням бюджетного дефіциту. Це призводить до погіршення платоспроможності суб'єктів господарювання та підвищення кредитних ризиків у фінансових установах. У таких умовах пріоритетного значення набувають інструменти оперативного моніторингу фінансового стану підприємств, перегляд кредитної політики та впровадження гнучких механізмів реструктуризації заборгованості [6; 7].

Важливим елементом управління фінансовими ризиками в умовах воєнного стану є забезпечення ліквідності та безперервності фінансових потоків. Порушення логістичних ланцюгів, обмеження доступу до фінансових ринків і зростання витрат на залучення капіталу підвищують ризик втрати фінансової рівноваги підприємств. У цьому контексті особливу роль відіграють державні антикризові інструменти, зокрема програми пільгового кредитування, державні гарантії, податкові послаблення та заходи з підтримки банківської системи, які спрямовані на зниження системних ризиків і стабілізацію фінансового середовища [5].

Воєнний стан також актуалізує проблему валютних ризиків, що посилюються внаслідок коливань обмінного курсу, обмежень валютного регулювання та нестабільності зовнішньоекономічних надходжень. Управління такими ризиками потребує поєднання ринкових інструментів хеджування з адміністративними та регуляторними заходами, спрямованими на збереження фінансової стабільності та запобігання панічним настроям на валютному ринку [3; 5].

Окремої уваги заслуговує адаптація системи фінансової діагностики та ризик-менеджменту до умов воєнного часу. Як зазначають В. В. Кірсанова та В. О. Самсонова, традиційні показники фінансового аналізу в кризових умовах не завжди адекватно відображають реальний фінансовий стан підприємств, що зумовлює необхідність використання сценарного аналізу, стрес-тестування та прогнозних моделей з урахуванням воєнних ризиків [7]. У цьому контексті цифрові аналітичні інструменти та автоматизовані системи обробки даних стають важливим засобом підвищення оперативності та обґрунтованості управлінських рішень.

Таким чином, управління фінансовими ризиками в умовах воєнного стану потребує комплексного підходу, що поєднує інноваційні цифрові інструменти, антикризові фінансові механізми та активну роль держави у забезпеченні фінансової стійкості. Ефективна адаптація систем ризик-менеджменту до воєнних викликів є необхідною умовою збереження платоспроможності суб'єктів господарювання, стабільності фінансового ринку та формування передумов для післявоєнного економічного відновлення.

Вдосконалення системи управління фінансовими ризиками в умовах цифрової глобалізації та підвищеної економічної невизначеності потребує комплексного підходу, що поєднує інноваційні технологічні рішення, розвиток інституційного середовища та адаптацію управлінських механізмів до кризових і воєнних викликів. Насамперед важливим напрямом є інтеграція цифрових технологій у всі етапи процесу ризик-менеджменту – від ідентифікації ризиків до моніторингу та оцінювання ефективності прийнятих управлінських рішень. Використання аналітичних платформ на основі великих даних, штучного інтелекту та автоматизованих систем прогнозування дозволяє підвищити точність оцінювання фінансових ризиків і забезпечити своєчасне реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища [1; 7].

Важливим напрямом удосконалення є розвиток та поглиблення інституційної інфраструктури фінансового ринку, що створює передумови для зниження системних ризиків і підвищення фінансової стійкості економіки. Як підкреслюють Н. М. Сіренко, О. А. Боднар та Н. О. Шишпанова, ефективні фінансові інститути, прозоре регуляторне середовище та узгодженість національних норм із міжнародними стандартами є ключовими факторами стабільного функціонування фінансових ринків у глобалізованому середовищі [4]. У цьому контексті особливого значення набуває вдосконалення механізмів фінансового нагляду та управління системними ризиками.

Окремим напрямом є розвиток ринку фінансових інструментів, зокрема деривативів та індексних продуктів, як засобів хеджування та диверсифікації фінансових ризиків. Розширення можливостей використання таких інструментів має супроводжуватися посиленням регуляторного контролю, підвищенням прозорості операцій і рівня фінансової грамотності учасників ринку, що дозволить мінімізувати ризики спекулятивних операцій і запобігти накопиченню фінансових дисбалансів [2; 3].

В умовах воєнного стану та кризових явищ особливо актуальним є вдосконалення антикризових механізмів управління фінансовими ризиками. Це передбачає впровадження гнучких моделей фінансового планування, використання сценарного аналізу та стрес-тестування, а також активну взаємодію держави з фінансовими установами та підприємствами щодо забезпечення ліквідності й підтримки платоспроможності економічних суб'єктів [5; 6]. Значну роль у цьому процесі відіграють державні програми підтримки, які дозволяють знизити рівень кредитних і інвестиційних ризиків у період підвищеної нестабільності.

Не менш важливим напрямом є підвищення якості фінансової діагностики та управлінської аналітики на рівні підприємств. Адаптація методик оцінювання фінансового стану до умов цифровізації та кризових викликів сприяє формуванню більш обґрунтованих управлінських рішень і зниженню ймовірності фінансових втрат [7]. У підсумку, реалізація зазначених напрямів удосконалення системи управління фінансовими ризиками дозволить сформувати адаптивну, стійку та ефективну модель ризик-менеджменту, здатну забезпечити стабільний розвиток фінансової системи та національної економіки в умовах цифрової глобалізації та підвищених ризиків.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що цифрова глобалізація суттєво трансформує умови функціонування фінансових ринків і змінює характер фінансових ризиків, посилюючи їхню складність, взаємозалежність та швидкість поширення. Традиційні підходи до управління фінансовими ризиками в таких умовах втрачають достатню ефективність, що зумовлює необхідність впровадження інноваційних інструментів ризик-менеджменту, заснованих на використанні цифрових технологій, фінансових інновацій та сучасних аналітичних методів. Доведено, що інтеграція фінансових технологій, автоматизованих систем аналізу даних і цифрових розрахункових інструментів сприяє підвищенню точності ідентифікації та оцінювання фінансових ризиків, зменшенню операційних втрат і підвищенню прозорості фінансових операцій. Водночас акцентовано увагу на тому, що цифровізація фінансової діяльності формує нові виклики,

зокрема зростання кіберризиків і системних загроз, які потребують адекватного інституційного та регуляторного реагування.

Обґрунтовано, що використання похідних фінансових інструментів та індексних продуктів є важливим елементом сучасної системи управління фінансовими ризиками, оскільки забезпечує можливість хеджування ринкових, валютних і процентних коливань. Разом із тим ефективність таких інструментів безпосередньо залежить від рівня розвитку фінансового ринку, якості регуляторного середовища та фінансової грамотності учасників ринку.

Особливу увагу приділено управлінню фінансовими ризиками в умовах воєнного стану, де ризик-менеджмент набуває антикризового характеру та потребує активної участі держави у забезпеченні фінансової стійкості. Визначено, що адаптація систем фінансової діагностики, використання сценарного аналізу та державних інструментів підтримки є необхідними умовами збереження платоспроможності підприємств і стабільності фінансової системи в період підвищеної невизначеності.

Узагальнюючи результати дослідження, зроблено висновок, що вдосконалення системи управління фінансовими ризиками має ґрунтуватися на поєднанні інноваційних цифрових рішень, розвитку інституційної інфраструктури фінансового ринку та впровадженні гнучких антикризових механізмів. Реалізація запропонованих підходів сприятиме зниженню рівня системних ризиків, підвищенню фінансової стійкості національної економіки та створенню передумов для сталого розвитку в умовах цифрової глобалізації.

Література

1. Шишков С. Є. Перспективи та обмеження модернізації розрахунків в операціях із цінними паперами в Україні. Економіка і прогнозування. 2021. № 1. С. 88–126. <https://doi.org/10.15407/eip2021.01.088>
2. Слободяник А. М., Могилевська О. Ю., Романова Л. В. Торгівля індексами на ринку капіталів: ефективний засіб залучення спекулятивного капіталу. Ефективна економіка. 2021. № 8. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.8.71>.
3. Анянєва Ю.В. Використання деривативів як інструменту управління ризиками в глобалізованому світі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2022. №45. С. 96-99. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-17>
4. Сіренко Н. М., Боднар О. А., Шишпанова Н. О. Інституціональна інфраструктура фінансового ринку: теоретико-практичний аспект. Modern Economics. 2021. № 25. С. 130–135. [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-20)
5. Національний інститут стратегічних досліджень (NISS). Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану. 2024. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymkyfinansovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-8>
6. Степаненко О., Канельська А. Фінансова стійкість підприємств в період воєнного стану: ризики, загрози, шляхи їх подолання. Підприємництво та інновації. 2024. № 33. С. 123-130. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.21>
7. Кірсанова В.В., Самсонова В.О. Фінансова діагностика в умовах воєнного стану. Економіка: реалії часу. 2025. №1(77). С. 30-37. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14969155>
8. Артьомова Т. Європейські цінності: інституційний простір цивілізаційного діалогу. Економічна теорія. 2018. № 3. С. 5–28.

References

1. Shyshkov S. Ye. (2021) Perspektivy ta obmezhenia modernizatsii rozrakhunkiv v operatsiiakh iz tsinnymy paperamy v Ukraini [Prospects and limitations of transactions' settlements modernization with securities in Ukraine]. Ekonomika i prohnozuvannya, 1, 88–126. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/eip2021.01.088>
2. Slobodanyk A. M., Mohylevska O. Yu., Romanova L. V. (2021) Torhivlia indeksamy na rynku kapitaliv: efektyvnyi zasib zaluchennia spekuliatyvnoho kapitalu [Trading indices on the capital market: an effective means of attracting speculative capital]. Efektyvna ekonomika, no. 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.8.71> [in Ukrainian].
3. Ananieva, Yu. V. (2022) Vykorystannia deryvatyviv yak instrumentu upravlinnia ryzykamy v hlobalizovanomu sviti [Use of derivatives as a risk management instrument in a globalized world]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, 45, 96-99. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-17> [in Ukrainian].
4. Sirenko N. M., Bodnar O. A., Shyshpanova N. O. (2021) Instytutsionalna infrastruktura finansovoho rynku : teoretyko-praktychnyi aspekt [Institutional infrastructure of the financial market: theoretical and practical aspect]. Modern Economics, 25, 130–135. [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-20) [in Ukrainian].
5. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen (NISS). Ohliad instrumentiv pidtrymky finansovoi stiykosti u period voiennoho stanu [National Institute for Strategic Studies (NISS). Review of instruments to support financial sustainability during martial law]. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentivpidtrymky-finsanovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-8> [in Ukrainian].
6. Stepanenko, O., & Kanelska, A. (2024). FINANCIAL STABILITY OF ENTERPRISES IN THE PERIOD OF MARTIAL LAW: RISKS, THREATS, WAYS TO OVERCOME THEM. *Entrepreneurship and Innovation*, (33), 123-130. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.21>
7. Kirsanova V. V., Samsonova V. O. (2025) Finansova diahnostyka v umovakh voiennoho stanu [Financial diagnostics in martial law]. ECONOMY: realities of the time – EKONOMIKA: realii chas, 1(77), 30–37. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14969155> [in Ukrainian].
8. Artyomova T. (2018) European values: the institutional space of civilizational dialogue. *Economic theory*, 3, 5–28.